

femetipsum commendet. Casparus Mantzius eruditò Commentariò illustrare voluit Constitutionem Carolinam, nisi quod saltem *in articulo 103.* substituerit. Excusus est *Ingolstadii Anno 1650.* Ludovicus Gilhausen itidem succinctis notis dictam constitutionem illustrare voluit, quæ novæ Editioni Arboris Judiciariæ Criminalis in folio subnectuntur, prodiit in lucem *Anno 1662.* Nicolaus Vigelius, Goblerus, & Antonius Bullæus in hanc Constitutionem commentati sunt; sed quia istos hæctenus comparare mihi non potui, ideò de illis hic quiesco.

De Verbo.

Peinlich Gericht / und Peinlich Hals-
Gericht.

Xtra dubium est, de Jure Civili illud dici *Criminale Judicium*, in quo non ad Interesse privatum, sed ad vindictam publicam proceditur *l. 9. §. 5. ff. de public. & vectig.* Et hîc pœna non semper est corporalis quæ scilicet delinquentis corpori infligitur. *l. 4. §. 1. ff. de Incend. l. 28. pr. & §. 1. ff. de Pœn.* sed etiam pecuniaria, utpote quæ fisco est applicanda. *l. 1. pr. ff. ad L. Jul. de Vi priv. l. 1. ff. de Jure Fisc.* quamvis tamen hæc pœna in corporalem mutari possit, si reus fuerit pauper: juxta illud: *Qui non habet in are, luat in corpore. l. 1. §. 3. ff. de Pœn.* Menoch *l. 2. c. 447. de A. J. Q. Civile Judicium est*, in quo agitur de pœna pecuniaria, & ad privatum commodum spectante, ad quam consequendam non tantum ex privatis. *§. 19. Inst. de Obl. quæ ex del. nasc. l. 54. §. 4 ff. de Furt. l. 3. ff. de priv. delict.* Sed etiam publicis delictis agitur *l. un. C. Q. civ. act. crim. præj. l. 5. l. 9. l. 23. l. 24. C. ad L. Corn. de Fals.* Hodie tamen aliter ex moribus illa vox *Criminalis* accipitur; Quod ut rectè intelligatur, vocabulum *Pœne Criminalis* dupliciter accipitur. (1) *Latè & Impropiè*, quâ alicujus existimatio & fama læditur, etiamsi delinquentis corpori nihil mali inferatur. *l. 103. ff. de V. S.* (2) *Propriè*, & ita dicitur Pœna Criminalis, quæ vel vitam adimit, aut corpus affligit. Et hæc dici solet *Pœna capitalis*, eine *Peinliche Straffe*. Quamvis vox isthæc etiam impropiè sumi solet de pœnis corporis non afflictivis, ut de relegatione, infamia, privatione dignitatis & honoris, nec non confiscatione bonorum; attamen, ut dixi, hoc fit impropiè & fit hoc non ex genuina verbi significatione, sed per consequen-

quen-